

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

CURRICULUM ȘCOLAR

pentru

ISTORIE

CLASA a XI-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

Aprobat prin Ordin al Ministrului
nr. /

București

2000

1. NOTĂ DE PREZENTARE

Textul de față reprezintă elementele de bază ale curriculumului de istorie pentru clasa a XI-a Waldorf profilul umanist, specializarea filologie.

Prezentul curriculum a fost elaborat luându-se în considerare cerințele actuale ale învățământului românesc și noile orientări pe plan mondial în predarea istoriei, pe de o parte și rezultatul cercetărilor antropologice orientate antropozofic privitor la devenirea ființei umane și a lumii, pe de altă parte.

Îndeplinirea rolului formativ în pedagogia Waldorf presupune dezvoltarea gândirii tânărului în devenire prin stimularea și organizarea activităților ce ocrotesc individualitatea și care asigură manifestarea mobilității în gândire, simțire și voință.

Curriculum de istorie pentru ciclul liceal tip Waldorf se dorește a fi și un punct de sprijin pentru formarea capacităților sociale, integratoare cât și pentru dezvoltarea reprezentărilor culturale. În același timp el dezvoltă câmp de cercetare și experimentare profesorului care are datoria și libertatea de a-și stabili propriile priorități, obiective și metode de lucru pornind de la realitatea educațională cu care se confruntă. Scopurile formative ale predării istoriei sunt:

A. Formarea și dezvoltarea reprezentărilor culturale și a universului afectiv: tinerii sunt însoțiți, creditați pe drumul emancipării lor interioare, al îmbogățirii universului sufletesc spiritual.

B. Întemeierea și dezvoltarea unor metode și tehnici de muncă intelectuală și de relaționare socială: cunoașterea instrumentelor de lucru intelectuală are drept scop orientarea tânărului într-un ocean informațional în continuă expansiune; dezvoltarea capacității de a folosi informațiile în mod creator și stimulator pentru colectivitate.

2. COMPETENȚE GENERALE

- Utilizarea informației provenite din surse istorice primare și secundare.
- Dezvoltarea vocabularului istoric în cadrul comunicării scrise și orale.
- Rezolvarea de probleme, prin aplicarea metodelor, tehnicilor și procedeelelor specifice istoriei și a studiilor sociale în general.

3. VALORI SI ATITUDINI

- Conștientizarea raportului de identitate și diferență în relaționarea individului cu mediul social.
- Înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor.
- Stimularea interesului pentru lecturi și simulări istorice.
- Asumarea responsabilă a rolurilor care decurg din apartenența la diferite identități (rasă, etnie, confesiune, națiune, corp social, sex, profesiune).
- Disponibilitatea pentru dialog
- Perseverență în gândire și acțiune
- Valorificarea optimă și creativă a propriului potențial
- Libertatea și responsabilitatea

4. COMPETENTE SPECIFICE SI UNITATI DE CONTINUT

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Descrierea mecanismului de generare a statului roman și a constituirii de instituții.</p> <p>1.2. Analizarea evoluției regimului politic roman și a implicațiilor sale în viitoarea evoluție a statului.</p>	<p>1. Republica romană</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stat și societate ▪ Roma și moștenirea elenismului ▪ Criza Republicii Romane
<p>2.1. Identificarea surselor și motivelor dominante ale ideologiei imperiale romane în comparație cu cele din Orientul elenistic.</p>	<p>2. Roma Imperială</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Evoluția ideii imperiale ▪ Economia imperiului ▪ Pax romana ▪ Dacia romană <p>Familia și dreptul roman</p>
<p>3.1. Explicarea cauzelor și implicațiilor apariției și răspândirii creștinismului în lumea romană.</p> <p>3.2. Identificarea în cadrul diferitelor surse a terminologiei specifice creștinismului.</p>	<p>3. Apariția și răspândirea creștinismului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Originile creștinismului ▪ Roma și creștinii ▪ Vocația universală a creștinismului primitiv (viața și activitatea apostolului Pavel)
<p>4.1. Recunoașterea terminologiei specifice a procesului de etnogenază, pornind de la diferite surse.</p> <p>4.2. Explicarea procesului de formare a noilor popoare din Europa și a implicațiilor sale pentru lumea medievală.</p>	<p>4. Genezăa noilor popoare</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dezmembrarea imperiului roman și formarea regatelor barbare ▪ Romanitatea occidentală și romanitatea orientală ▪ Apariția noilor popoare europene (ex. românii și portughezii)
<p>5.1. Explicarea procesului de transfer a puterii imperiale din Occident în Orient și a implicațiilor sale în evoluțiile politice viitoare.</p> <p>5.2. Descrierea rolului Bisericii creștine în societatea medievală și a implicațiilor ei în sistemul politic, pornind de la diferite surse.</p>	<p>5. Moștenirea imperială în Europa creștină</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De la Imperiul Roman la Imperiul Bizantin ▪ Ideea de Imperiu în Occident ▪ Împărat și papă ▪ Domnia lumească, domnia lui Dumnezeu ▪ Occident și Orient - Cruciadele
<p>6.1. Explicarea cauzelor și implicațiilor expansiunii arabe în bazinul Mării Mediterane.</p> <p>6.2. Evaluarea rolului de moștenitor cultural al antichității, a Bizanțului și a arabilor, și explicarea influențelor culturale asupra Occidentului medieval.</p>	<p>6. Bizanțul și islamul</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bizanțul în Evul Mediu ▪ Califatul arab în Evul Mediu ▪ Influențele bizantine și arabe în Europa de Apus ▪ Bizanțul și lumea slavă

<p>7.1. Recunoașterea terminologiei romanicului și goticului și compararea semnificației termenilor la nivelul mai multor epoci.</p> <p>7.2. Identificarea surselor și motivelor dominante ale creațiilor romanice și gotice precum și dezvoltările ulterioare, pornind de la diferite surse.</p>	<p>7. Europa romanică și Europa gotică</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spații sacre în Europa Medievală - influența economică; Europa catedralelor ▪ Curente artistice ▪ Simbolistica artei creștine
<p>8.1. Argumentarea specificului lumii rurale și a celei urbane precum și a relației dintre acestea.</p> <p>8.2. Analiza unor tipuri de comportament social și cultural prin raportare la un model.</p>	<p>8. Lumea rurală și urbană în Evul Mediu</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Modul de viață și gândire în mediul rural ▪ Orașul - spațiu al libertății: mentalități și probleme sociale ▪ Universitățile și cultura; noile elite ▪ Imaginea lumii în Evul Mediu (sf. Augustin, Toma D'Aquino, Meister Eckhart, Nicolaus Cusanus)
<p>9.1. Explicarea mecanismului de generare a structurilor sociale în scopul înțelegerii organizării ierarhice a societății medievale.</p> <p>9.2. Identificarea surselor și motivelor dominante ale creațiilor din epoca medievală precum și dezvoltările lor ulterioare, pornind de la diferite surse.</p>	<p>9. Structuri sociale și raporturi ierarhice</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Seniori și vasali în Evul Mediu ▪ Castelul - centrul de putere ▪ Educația cavaleriească ▪ Literatura cavaleriească
<p>10.1. Identificarea mecanismelor de generare a statului în Evul Mediu și a constituirii instituțiilor specifice epocii respective.</p> <p>10.2. Localizarea cartografică a principalelor state medievale în scopul perceperii diversității lor politice.</p>	<p>10. Statul medieval</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Geneza statului medieval ▪ Instituții fundamentale în statul medieval ▪ Centralizarea politică

<p>11.1. Identificarea principalelor etape ale etnogenezei românești, pornind de la diferite surse.</p> <p>11.2. Integrarea procesului de formare a poporului român în context european, folosind metoda comparativă.</p> <p>11.3. Descrierea mecanismului de formare a statului medieval românesc, pornind de la surse iconografice și narative.</p>	<p>Istoria românilor</p> <p>11. De la geneza etnică la geneza statală</p> <p>1. Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins: etnogeneză, teorie istoriografică, tradiție istorică</p> <p>2. Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Civilizația și istoria daco-geților ▪ Trăsăturile civilizației romane în Dacia ▪ Etnogeneza românească: semnificația sintezei ▪ Constituirea statelor medievale: Transilvania, Țara Românească (Ungro-Vlahia), Moldova, Dobrogea <p>Studiu de caz: Gh. I. Brătianu despre tradiția istorică a întemeierii Statelor Românești</p>
<p>12.1. Argumentarea specificului lumii rurale și a celei urbane și a relației dintre acestea.</p> <p>12.2. Analiza unor tipuri de comportament social și cultural prin referința la un model.</p> <p>12.3. Descrierea principalelor etape în politica externă a domnitorilor români, pornind de la diferite surse.</p>	<p>12. Civilizația românească în context european. Secolele al XV-lea - al XVII-lea</p> <p>1. Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins: autonomie, vasalitate, suzeranitate, independență, principat; influențe bizantine, influențe occidentale, sinteză culturală; "feudalismul românesc", "politica de cruciadă"</p> <p>2. Conținuturi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lumea rurală ▪ Orașe și târguri. Cultura urbană ▪ Biserica și domnia ▪ Politica externă a voievozilor: Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul <p>Studiu de caz: călători străini despre civilizația medievală românească</p>

<p>13.1. Evaluarea consecințelor în plan politic și social a difuzării ideilor luministe în spațiul românesc, pornind de la surse diferite.</p> <p>13.2. Identificarea principalelor etape ale afirmării conștiinței naționale.</p> <p>13.3. Elaborarea unui eseu structurat, pornind de la un studiu de caz referitor la momentul 1848.</p>	<p>13. Premisele constituirii României moderne</p> <p>1. Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins: tradiția romanității, politica hegemonică, statutul internațional, spirit public, noile elite, secol fanariot; formarea națiunii române, europenizare, drepturi și libertăți cetățenești, proiect liberal, anul 1821 în Țara Românească.</p> <p>2. Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Relațiile statelor românești cu Marile Puteri. Criza orientală ▪ Conștiința națională și emancipare politică ▪ Elietele românești și spiritul public <p>Studiu de caz: drepturile și libertățile cetățenești la 1848</p>
<p>14.1. Descrierea mecanismului de generare a statului național și de constituire a instituțiilor sale democratice.</p> <p>14.2. Analizarea rolului statului în perioada modernă ca agent al modernizării, pornind de la diferite surse.</p>	<p>14. Crearea instituțiilor moderne</p> <p>1. Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins: legislație modernă, constituție, monarhie constituțională, colegiu electoral, corp profesoral, diasporă; alternanță la guvernare, responsabilitate ministerială, opoziție parlamentară; opera reformatoare a lui Alexandru Ioan Cuza; progresul societății românești după cucerirea independenței de stat.</p> <p>2. Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Constituirea și consolidarea statului național modern, 1859 - 1881; principalele instituții ▪ Statul - agent al modernizării, până la primul război mondial ▪ Monarhia, politicile culturale și românii din afara granițelor <p>Studiu de caz: (la alegere) Statutul Israelitilor înainte și după Congresul de la Berlin; Spiru Haret și modernizarea învățământului românesc</p>
<p>15.1. Recunoașterea terminologiei specifice liberalismului și identificarea motivelor dominante, pornind de la diferite surse narrative.</p> <p>15.2. Evaluarea consecințelor în plan politic și social a aplicării ideologiei liberale în sec. al XIX-lea.</p>	<p>15. Liberalismul: ideologie și practici politice</p> <p>1. Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins: liberalismul românesc, practicile politice liberale, "Prin noi înșine"; banca națională a României; societatea și economia în programul PNL, problema națională în activitatea PNL</p> <p>2. Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ideologie și programe liberale ▪ Elita liberală <p>Studiu de caz: Banca Națională a României, între economie și politică.</p>

5. SUGESTII METODOLOGICE

Predarea istoriei în cursul superior Waldorf respectă treptele de maturizare psihică, - de la gândirea concretă, cauzală, la gândirea înnoibilă de simțire creatoare – ajungându-se astfel în cele din urmă la formarea unei imagini asupra evoluției biografiei umanității și a telului liber asumat de individualitate umană.

Abordarea istoriei în stil Waldorf se face interdisciplinar în strânsă legătură cu predarea geografiei, biologiei, literaturii etc. conferind predării o perspectivă unitară și globală asupra lumii și omului. Predarea istoriei devine astfel și o cale a cunoașterii de sine, o formă prin care se structurează biografia, personalitatea tânărului în devenire.

În pedagogia Waldorf conținuturile predării reflectă fidel atât gradul de maturizare pentru lume a corporalului, cât și (mai ales) stadiul atins de evoluția sufletesc-spirituală a copilului sau tânărului.

Interesele adânci ale tinerilor în clasa a XI-a se orientează din ce în ce mai mult spre probleme și întrebări cu o puternică coloratură personală, personificată. Ei își ascund întrebările lor ca pe o mare taină, dezvăluite doar ici și colo prin gesturi simbolice, discrete, de existența cărora dascălul trebuie să țină neapărat seama. Astfel tânărul trăiește concomitent și intens în două lumi; dăruit lumii exterioare și totodată preocupat de individualitatea sa lăuntrică, de problemele sale sufletești. Astfel se justifică și conținuturile de istorie pentru clasa a XI-a care se ocupă de Roma antică, cu frământările ei de evoluție; de dublul curent spiritual al creștinismului (unul exterior oficial și altul tainic ascuns); de polaritățile născute între viața laică și cea religioasă, între valorile cavalierești și cele orășenești etc.

În acest sens se pot folosi metode și modalități de lucru cu elevii, așa cum sunt:

- Analiza de text
- Discuțiile libere în clasă
- Studiul individual al unor opere istorice
- Elaborarea unor referate sau a unor creații inedite (eseuri, poezie, pictură, sculptură, teatru, film etc.) pe teme istorice
- Realizarea de hărți tematice
- Realizarea de tabele cronologice, grafice
- Cercetarea în arhive, pe teren, în muzee
- Excursii cu tematică istorică
- Învățarea jocurilor și dansurilor de epocă
- Confectionarea de costume de epocă, mobilier etc.
- Studiul unor obiceiuri, mentalități, ritualuri și comportamente ale unei perioade istorice date

Bibliografie recomandată

1. *Curriculum național*
2. M. Rawson, T. Richter (ed. The Educational Task and Content), *The Steiner Waldorf Curriculum*, Swf, Forest Row 2000
3. T. Richter, *Pädagogischer Auftrag und Unterrichtsziele einer Freien Waldorfschule*, P.F. B. F W, Stuttgart - Viena, 1995
4. E. A. Karl Stockmeyer, *Angaben Rudolfs Steiners für den Waldorfschulunterricht*, P.F.B.F.W, Stuttgart 1988
5. E. Fucke, *Grundlinien einer Pädagogik des Jugendalters*, Stuttgart, 1991
6. Th. Stöckii, *Jugendpädagogik*, Dornach, 1998
7. R. Steiner, *Înnoirea artei pedagogico-didactice prin știința spirituală*, București, 1991
8. R. Steiner, *Arta Educației. Metodica și didactica*, Triade, Cluj, 1994
9. R. Steiner, *Arta Educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Triade, Cluj, 1994
10. Ch Lindenbergh, *Die Lebensbedingungen des Erziehens*, Rowohlt Reinbeck, 1981